НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ

імені адмірала Макарова

Кораблебудівний навчально-науковий інститут

Кафедра екології та природоохоронних технологій

Код РПНД _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Слободян С. О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Екологічне інспектування

Environmental inspection

рівень вищої освіти бакалавр

тип дисципліни вільного вибору студента

мова викладання українська

Миколаїв, 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне інспектування» розрахована на слухачів, які зацікавлені набуттям знань щодо застосування екологічного законодавства на практиці, а також визначення відповідальності та розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі, внаслідок порушення природоохоронного законодавства
“ 20 ” 12 2021 року. – 16 с.

Розробник: Магась Наталія Іванівна, канд. техн. наук, доцент.

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Екологічне інспектування» розглянуто на засіданні кафедри екології та природоохоронних технологій
Протокол від №6 від “20” 12 2021 року.

Завідувач кафедри _____ Трохименко Г.Г.

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Екологічне інспектування» розглянуто Навчально-методичною комісією Кораблебудівного навчально-наукового інституту
Протокол від №3 від “20” 12 2021 року.

Голова _____ Бондаренко О. В.

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Екологічне інспектування» погоджено з навчальним відділом
Начальник відділу _____ Лабарткава А.В.

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне інспектування» затверджена Навчально-методичною радою НУК
Протокол від №1 від “26” 01 2022 року.

Голова _____ Трушляков Є.І.

© НУК, 2021 рік

Зміст

Вступ..... 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....5
3. Передумови для вивчення дисципліни..... 6
4. Очікувані результати навчання 6
5. Програма навчальної дисципліни.....6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування.....10
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....11
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....13
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна 14
10. Рекомендовані джерела інформації.....15

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне інспектування» включена до переліку курсів вільного вибору студента першого (бакалаврського) рівня

Анотація

Серед превентивних заходів, які повинні гарантувати екологічну безпеку, велика роль належить природоохоронному інспектуванню. Основним змістом інспектування є попередження і виявлення порушень законодавства про охорону навколишнього середовища незалежно від суб'єкта права.

Метою дисципліни «Екологічне інспектування» є надати студентам знання про структуру органів екологічного контролю в Україні, загальну характеристику державних екологічних інспекцій, їх завдання, права і повноваження, а також нормативні документи, що регламентують умови інспекторської перевірки додержання підприємствами, установами і організаціями екологічного законодавства.

Вивчення курсу дасть змогу сформувати навики застосування екологічного законодавства на практиці, планування, організації, проведення і оформлення інспекторської перевірки суб'єктів господарювання, а також визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі, внаслідок порушення природоохоронного законодавства.

Курс призначений для студентів всіх спеціальностей.

Ключові слова: екологічний контроль, господарська діяльність, природокористування, правопорушення, відповідальність.

Abstract

The program of the discipline "Environmental inspection" involves the formation of skills in the assess compliance with environmental legislation in enterprises, prevention, establishment and elimination of violations of environmental legislation that occur or may occur during the economic activity of enterprises or individuals.

Keywords: ecological control, economic activity, nature management, offenses, responsibility.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів -5</td><td rowspan="3"></td><td colspan="2">Обов'язкова</td></tr>
<tr><td>Модулів –1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 1</td><td>4-й</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Електронний адрес РПНД на сайті Університету</td><td rowspan="8"></td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>7-й</td><td>7-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>0 год.</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин - 150</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1

самостійної роботи студента – 2</td><td rowspan="6">Освітній рівень: перший (бакалаврський)</td><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: -</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: письмова</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Екологічне інспектування» є формування у студентів комплексу знань, умінь, навичок, необхідних для контролю і оцінювання ступеня екологічної безпеки господарської діяльності та екологічної ситуації, що склалася на об'єктах (територіях); попередження та припинення негативного впливу певного виду антропогенної діяльності на здоров'я людей і навколишнє природне середовище; виявлення пріоритетів вирішення екологічних проблем та підготовка обґрунтованих еколого-економічних рекомендацій щодо стратегії і тактики розв'язання природоохоронних завдань.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Знання та навички з «Екологічного інспектування» допоможуть при виконанні кваліфікаційних (бакалаврських) робіт, а також для наступної практичної роботи на підприємствах.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у студентів навичок застосування екологічного законодавства на практиці, планування, організації, проведення і оформлення інспекторської перевірки суб'єктів господарювання, оцінювання дотримання природоохоронного законодавства на підприємствах; здійснювання контролю за дотриманням природоохоронних стандартів та нормативів, аналізування та виявлення негативні тенденції у використанні природних ресурсів, кваліфікування екологічного правопорушення за конкретними видами діяльності.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Екологічне інспектування

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти екологічного інспектування

Тема 1. Державні органи екологічного контролю і інспектування [1], [8] стор. 11-21, [9] стор. 8-39, [10] стор. 10-15.

Тема 2. Види, порядок організації, проведення і оформлення інспекторських перевірок суб'єктів господарювання щодо дотримання ними вимог природоохоронного законодавства [1-5], [6, 7], [8] стор. 11-21, [9] стор. 40-60, [10] стор. 10-33.

Тема 3. Здійснення державного контролю за станом атмосферного повітря [8] стор. 51-66, [9] стор. 61-90, [10] стор. 66-83.

Тема 4. Здійснення державного контролю за станом та раціональним використанням водних ресурсів [8] стор. 67-82, [9] стор. 91-101, [10] стор. 34-65.

Тема 5. Здійснення державного контролю за охорою земельних ресурсів та утворення, розміщення і утилізацією відходів [8] стор. 83-89, [9] стор. 110-127, [10] стор. 84-97.

Тема 6. Здійснення державного контролю у галузі охорони, використанняі відтворення об’єктів біорізноманіття [8] стор. 89-107, [10] стор. 98-150.

Тема 7. Здійснення державного контролю за дотриманням заповідного режиму [10] стор. 151-188.

Тема 8. Здійснення громадського природоохоронного контролю [8] стор. 140-157, [10] стор. 189-196, [11].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Модуль 1. Екологічне інспектування										
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти екологічного інспектування										
Тема 1. Державні органи екологічного контролю і інспектування	14	4	2		8	15	1			14
Тема 2. Види, порядок організації, проведення і оформлення інспекторських перевірок суб'єктів господарювання щодо дотримання ними вимог природоохоронного законодавства	30	4	10		16	23	1	2		22
Тема 3. Здійснення державного контролю за станом атмосферного повітря	14	4	2		8	17	1	1		15
Тема 4. Здійснення державного контролю за станом та раціональним використанням водних ресурсів	14	4	2		8	17	1	1		15
Тема 5. Здійснення державного контролю за охорою земельних ресурсів та утворення, розміщення і утилізацією відходів	22	4	4		14	21	1			20
Тема 6. Здійснення державного контролю у галузі охорони, використанняі відтворення об'єктів біорізноманіття	22	4	4		14	21		1		20
Тема 7. Здійснення державного контролю за дотриманням заповідного режиму	22	4	4		14	21		1		20
Тема 8. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища	12	2	2		8	15	1			14
Разом за змістовим модулем 1	150	30	30		90	150	6	6		138
Разом за курсом	**150**	**30**	**30**		**90**	**150**	**6**	**6**		**138**

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вивчення основних нормативних документів та законодавчих актів, регулюючих діяльність екологічної інспекції.	2	
2	Вивчення порядку обстеження об'єктів, підприємств та установ. Обов'язковий перелік питань при перевірках підприємств. Складання плану перевірки підприємства.	4	1
3	Перелік та порядок оформлення документів реагування на випадки екологічних правопорушень, розрахунок розміру стягнень	4	1
4	Складання документів реагування за порушення екологічних вимог у пунктах пропуску через державний кордон України	2	
5	Складання документів реагування на випадки екологічних правопорушень у випадках забруднення атмосферного повітря	2	1
6	Складання документів реагування на випадки екологічних правопорушень щодо охорони водних ресурсів	2	1
7	Складання документів реагування на випадки екологічних правопорушень щодо охорони землі та надр	2	
8	Складання документів реагування на випадки екологічних правопорушень щодо поводження з відходами	2	
9	Складання документів реагування у випадках знищення або пошкодження зелених насаджень або інших об'єктів озеленення населених пунктів	2	1
10	Складання документів реагування у випадку порушення правил використання об'єктів тваринного світу	2	1
11	Складання документів реагування у випадку порушення вимог на територіях природно-заповідного фонду	2	
	Складання документів вилучення знарядь та засобів браконьєрства. Складання опису -оцінки вилучених знарядь незаконно добутої продукції.	2	
12	Порядок організації роботи та оформлення громадських інспекторів, їхні права та обов'язки	2	
Всього		30	6

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекційних занять	15	8
2	Підготовка до практичних робіт	30	10
3	Підготовка до МКР	30	90
4	Підготовка до заліку	15	30
Всього		90	138

Індивідуальне науково дослідне завдання

Навчальним планом при вивченні дисципліни «Екологічне інспектування» виконання індивідуального науково-дослідного завдання не передбачено.

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

При викладанні дисципліни «Екологічний контроль» використовуються наступні методи навчання:

– пояснювально-ілюстративний метод – повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;

– частково-пошуковий – метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання здобувачів є:

- практичні (розрахункові) роботи;
- модульні контрольні роботи

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю (практичні та модульні контрольні роботи). У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру за виконання практичних робіт та модульних контрольних робіт.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, а також у кінці змістового модуля у вигляді модульної контрольної роботи та тестів.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Виконання практичних робіт

Практична (розрахункова) робота		**Критерії оцінювання**
Денна форма	Заочна форма	
5	15	Робота виконана у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв'язує її. Звіт відповідає встановленим вимогам.
3	8	Робота виконана самостійно з порушенням встановлених термінів. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв'язує її. Звіт відповідає встановленим вимогам
1	4	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент наводить потрібні формули. Розв'язує задачу користуючись алгоритмом. Складений звіт містить неточності у висновках та помилки
0	0	Студент не розв'язує задачі.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: *для денної форми − 60 балів (12 робіт по 5 балів);* *для заочної форми – 60 балів (4 роботи по 15 балів).*		

Поточний модульний контроль

Включає написання комплексної контрольної роботи (МКР) за змістовим модулем, яка оцінюється у 40 балів і складається з таких компонентів:

Назва компоненту	Бали	Критерії оцінювання
МКР 1		
Тести (36 од)	36х1=36	З представлених 4 варіантів, потрібно підібрати правильну відповідь
Задача середньої складності (1 од)	1х4=4	Задача на 3 і більше дії, для розв'язання якої необхідно самостійно підібрати декілька формул та провести розрахунок

Задачі середньої складності

Бали	Критерії оцінювання
4	Студент розв'язав задачу, правильно записав умови та підібрав формули для розрахунку, провів розрахунки за ними, написав аргументовану відповідь.
3	Студент розв'язав задачу, правильно записав умови та підібрав формули для розрахунку, і провів розрахунки за ними, проте допущені окремі незначні помилки у розв'язанні.
2	Студент частково розв'язав задачу, правильно записав умови та підібрав частково формули для розрахунку, і провів розрахунки за ними, але не спромігся провести подальші дії.
1	Студент не розв'язав задачу, але правильно записав умови.
0	Робота не виконувалася

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	Заочна форма
Виконання практичних робіт	12х5 бали = 60 балів	4х15 балів=60 балів
Поточний модульний контроль	1х40 балів= 40 балів	1х40 балів= 40 балів
Всього	**100**	**100**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
1	2	3	4	5	6
ЗМ 1	Т1	Практична робота №1	5	Практична робота №1,2	30
	Т2	Практична робота №2,3,4	15		
	Т3	Практична робота №5	5	Практична робота №3	15
	Т4	Практична робота №6	5		
	Т5	Практична робота №7,8	10		
	Т6	Практична робота №9,10	10	Практична робота №4	15
	Т7	Практична робота №11	5		
	Т8	Практична робота №12	5	-	-
ПМК 1		Завдання	40	Завдання	40
Сума			100		100

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

У якості наочного матеріалу під час лекційних та практичних робіт використовуються засоби масової інформації, слайди, схеми, нормативно-правові акти та інша нормативна документація. Також при виконанні практичних робіт використовуються спеціальні комп'ютерні програми − Microsoft Excel, та інше програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, для виконання розрахунків тощо).

Також студентам надається можливість отримати електронний варіант конспекту лекцій та всіх методичних розробок кафедри, користування

бібліотечними фондами (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Положення про Державну екологічну інспекцію. Затверджено постановою КМУ в редакції від 19 квітня 2017 р., №275. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text

2. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text

3. Наказ Мінекоенерго від 26.11.2019 №450 "Про затвердження Уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів", зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 27.12.2019 за №1293/34264. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1293-19#Text

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 182 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду(контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів Державною екологічною інспекцією». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/182-2019-%D0%BF#Text

5. Наказ Міністерства енергетики та захисту довкілля від 26.11.2019 №450 «Про затвердження Уніфікованої форми акта, що складається за

результатом проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1293-19#Text

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-96-%D0%BF#Text

7. Методичні рекомендації «Про нормативи часу при здійсненні робіт по держконтролю за додержанням природоохоронного законодавства». – Збірник методичних рекомендацій про державний контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства. – За ред. А.М. Коренчука, В.Д. Солодкого. – Чернівці: Зелена Буковина, 1996. – с. 201-213.

8. Свояк Н.І. Екологічне інспектування. – Черкаси: Вертикаль, Видавець Кандич С.Г. – 2008. – 464 с.

9. Нехорошков В.П. Природоохоронне інспектування: навчальний посібник. Одеська державна академія холоду. 2011 – 156 с.

10. Тунік Т.М., Плисенко Т.М. Природоохоронне інспектування: Навчальний посібник. Кіровоград: 2007. -250 с.

11. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 27.02.2002 № 88 «Про затвердження Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля» Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0276-02#Text

Додаткова література

1. Збірник методичних рекомендацій про державний контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства. – за ред. А.М. Коренчука, В.Д. Солодкого. – Чернівці: Зелена Буковина, 1996. – 248с.

2. Максименко Н.В., Задніпровський В.В., Клименко О.М. Організація управління в екологічній діяльності: Підручник для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Вид. 2-ге перероблене і доповнене. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 340 с.

3. Пилипович О. Екологічний контроль та екологічне інспектування : навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 122с

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України: https://mepr.gov.ua

2. Державна екологічна інспекція України: https://www.dei.gov.ua